

אורח נטה ללוד

(המשך)

האדימו פניה של רחל ואמרה מימי לא אכלתי זיתים, אבל יכולה אני לשער שיש בהם טעם טוב.

אמרה באבטשי על סמך מה את משערת שיש בהם טעם טוב? הביטו וראו, פניה האדימו.

רקקה אמה ואמרה יוריקו פניהם של שונאי. מה זה נטפלת לה פתאום.

אמרה באבטשי וכי מה אמרתי, לא אמרתי אלא שפניה האדימו. ואם האדימו מה, סבורתני שהאודם אינו גרוע דרך משל מן השחור.

אמרה רחל איני רואה שפני האדימו. וכי יש סבה שיאדימו? ובשעת דיבורה האדימו פניה יותר.

צחקה באבטשי וצווחה דוליק שמעת, אינה רואה שפניה האדימו ואינה יודעת את הסיבה. גבירותי ואדוני שמא תבארו את הסיבה.

קמה רחל ואמרה פני האדימו? אלך ואראה בראי.

הוציא דוליק קצה לשונו כלפי באבטשי וצחק.

נסתכל בעל המלון בבנו ובבתו. הכניס אגודלו לתוך מקטרתו בזעף ושאל היכן לוליק?

לוליק? הלך אצל אדונתו.

אותה שעה אמרתי לעצמי יפה עשית באותו לילה שנתת לרחל לנצח, עכשיו לא די שנגררת אחרי דבריק אלא

שמסכימה לך אפילו בדברים שאינה יודעת עליהם כלום.

רוחי טפח עלי ושכחתי ענין שאירע לי על ידי אותו בחור ירוחם חפשי.

פרק שלושת עשר / האדרת

דירתו של שוסטר עומדת ברחוב המלך אחורי הבאר, מקום שעומדים שם כמה בתים מפוזרים שנשתיירו אחר המלחמה, והיא סמוכה לרחוב ועמוקה קצת מקרקע הרחוב, לפיכך גודף שם ריח טחב בין ביום ובין בלילה, אלא שבלילה גודף שם ריח טחב בלבד וביום יש בו תוספת של ריח אבק. כל הדירה כולה של חדר אחד מרובע ואינו גבוה ממדת אדם בינוני, שאותו בית נבנה בימים שעברו שהבריות היו נמוכים בעיני עצמם והיו מסתפקים בבתים קטנים. ולמעלה בכותל סמוך לתקרה, לימינה של דלת, חלון קבוע שם, ארוך וצר, שרואים בו ראשיהם של עוברים ושבים ואין רואים את פניהם, אבל שומעים את קולם ורואים את האבק שמעלים ברגליהם. ותריס אחד שבור תלוי לו בחלון מבחוץ, ובזמן שרוח עוברת מקיש התריס על החלון ופוקק קצת את המאור. מלבד כלי אומנותו של חייט כגון מכונת תפירה ושולחן ארוך ושני מגהצים וראי גדול וגולם של עץ בצורת אשה בלא ראש ובלא רגלים מחופה באריגין שמודדים בו את הבגדים אין בחדר כלים הרבה, לפיכך ניכר ביותר אותו כסא של פלוסין שעומד סמוך לתנור, שהביאוהו בעליו מברלין ששם היו דרים עד שלא חזרו לשבוש.

כסא זה הרפתקאות הרבה עברו עליו. בימות המלחמה העשירו מקצת העם ובנו להם היכלות ופיארום בכלים עתיקים, כשרים שיש להם חיים, והיו באים לכפרים הרחוקים אצל האכרים הזקנים לקנות מהם כלים ישנים ומשלמים להם במיטב. מה עשו האכרים ויהא להם מה למכור, הזמינו אצל האומנים, שבעיר לעשות להם כלים

כאותם שמתבקשים. בא עשיר לקנות עמדו האכרים תמיהים ואמרו אם האלהים, כלי זה שאבי אבי אביהם של זקן זקנם בדורו של הנסיך הגדול העבירו מתשמישו באים בני העיר ומבקשים לקנותו. שורת השכל נותנת שמכרו כליהם בזול ולא הוא. ראשית, מפני שכבר נתנו בהם פרופיסורים עיניהם להעמידם במוזיאון. ושנית, היאך אדם מוציא מביתו כלי שזה ארבע מאות שנה ויותר הוא עומד לו ואינו מבקש לא אכילה ולא שתיה. הלהיבו הדברים את רוחם של עשירים ונתנו לאכר כמה שרצה ויש שנתנו פסנתר חדש בכסא כגון זה. כך היה הדבר נוהג עד שבאה מכת האינפלוציה וירדו העשירים מנכסיהם ומכרו את היכליהם לאנשי חוצה לארץ, ואנשי חוצה לארץ אינם חובבי עתיקות, מפני שאין להם "געמיהט" כאנשי אשכנז, וורקו את הכלים הללו לחוץ או מכרו אותם בדבר מועט, וזכה אותו חייט ליקח לו אותו כסא. ועל דבר זה הרעישו העתונים את כל אשכנז. כסא שנסכי אשכנז היו יושבים עליו יושב עליו יהודי פולני. נס שוסטר לא קרא בעתונים ולא ידע שהוסיף רשעות על רשעותם של שונאי ישראל.

כל אימת שהייתי בא אצל שוסטר מצאתי את אשתו יושבת על הכסא ושרפרף לרגליה ושני מקלות מונחים לה לצדה, אחד על ברכיה ואחד על גבי הקרקע. והיא אינה צנומה כבעלה, אדרבא שמנה היא ועבה, שרוב ימיה היא מוטלת על מטתה לפני מן הוילון שחוצה את החדר, או שיושבת לה על כסא זה ומקטרת ארוכה בפיה, שעשבים המריחים נתונים בה, והיא מעלה עשן, כהי להקל

עליה את נשימותיה, שהיא חולה במחלת אסטמא. בגלל מחלה זו עקרו את דירתם מברלין וחזרו לשבוש, אף על פי שבברלין היתה פרנסתם מצויה בריווח וכאן אין להם אפילו מזון סעודה אחת. ולמה עקרו את דירתם, מפני שחומותיהם של בתי ברלין גבוהות עד לב השמים ומעכבות את הנשימה.

כשבאתי אצלו בראשונה השתבח החייט לפני שכל השרים משכימים לפתחו, שהשרים מבינים גדולים ויודעים שהוא אמן. אחר שנפנה לעשות את אדרתי שכח את השרים והם שכחו אותו, ולא בא אדם להטליא לו טלאי. ועל דבר זה יש לתמוה, שהרי הוא בקי במלאכתו ועושה את עבודתו יפה יפה.

עומד לו שוסטר מוטה ומסדר את האריגין על גב השולחן ומכווץ את שפתיו ופותחן משהו כמי שמתכוין לציין וחוזר ובודק את האריגין ומחתיכם. האריגין הללו שחיתכם החייט יש להפעל מהם. אתמול היו בלא צורה, העביר עליהם מספריים וחיתכם ועשאם צורה. עדיין צורתם בלומה, אבל יכולים לשער שעושה הוא אדרת. אמן גדול הוא החייט הלו, מעלה יתירה לך עליו, שכן יש לך מעות, אבל בינינו לבין עצמנו, וכי מעות עושות כלום. אפילו אתה מצרף כל שטרי כספך כלום אתה עושה מהם אדרת. מעלה יתירה יש לך עליו שהוא לובש קרעים ואתה מתכסה באדרת שלימה ונאה. אבל שמחה זו ששמח החייט שהוציא דבר מתוקן מתחת ידיו אפשר שהיא יפה אפילו משמחתו של בעל האדרת עצמו.

(עוד יבוא).